

Země a svět jako systém - udržitelnost a reflexe paradigmatu světa

*Motto:
Žijeme v pluralistickém světě v němž vratné
a nevratné děje existují v jednom a témž
rozpínajícím se Vesmíru.*

Lea Nedomová, VŠE v Praze

Anotace

Svět v němž člověk žije, jeho uspořádání a podoba závisí na obraze, jaký si o světě člověk vytvoří a jak k němu přistupuje.

Téměř 300 let převládal názor založený na newtoniánské mechanice, kdy se svět jevil jako obrovský vratný a statický automat a že pochopení přírody znamená převahu nad ní. Život ve společnosti je tak vnímán jako konkurenční boj o přežití s vírou v neomezený pokrok a lepší život, dosažitelný technickým pokrokem a ekonomickým růstem. Během posledních let se ukázalo, že tyto ideje a hodnoty jsou podstatně omezené a potřebují radikální revizi.

Většina jevů, které nás zajímají jsou otevřené systémy, které si vyměňují s okolím energii, hmotu a informace, což znamená, že pokusy o pochopení chování a vlastností složitých biologických a společenských systémů na základě mechaniky jsou odsouzeny k nezdaru. Valná část reality, místo aby byla uspořádána, stabilní a rovnovážná, kypí a bublá změnami, neuspořádaností a ději. Objevem teorie tepla a zákonů termodynamiky byla připravena cesta k návratu učení se od přírody. Světový názor, paradigma vznikající na základě moderní fyziky a termodynamických postulátů, můžeme charakterizovat slovy jako organický, holistický nebo také systémový ve smyslu obecné teorie systémů.

Na mechanickém a termodynamickém paradigmatu a na základě systémového myšlení a interdisciplinárního přístupu bude v příspěvku poukázáno na nutnost směřovat vzdělávání k udržitelnosti komplexně a interdisciplinárně, bez ohledu na studijní obory a specializace tak, aby každý vysokoškolsky vzdělaný člověk pochopil podmínky nutné pro udržení života na Zemi a měl povědomí o existenci základních univerzálních vědeckých principů. Výsledkem by tak mělo být porozumění interakcím mezi světem přirozeným (ekosférou) a světem lidí (homosférou) i uvnitř těchto sfér.